

L. Volokhova, PhD in Economics, Associate Professor,
O. Evseenko, PhD in Economics, Associate Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

SUSTAINABLE INSURANCE AS A KEY FACTOR OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT SUPPORT

The role of the insurance sector in the sustainability development support was determined and the possible measures of economic and social loss reduction, based on risk management, risk transfer, and sustainable investment, were proposed. A crucial necessity of the community resilience improvement and cooperation with other stakeholders was indicated. Sustainable insurance sector plays a determinant role in the process of sustainable development as it possess vital leverages to enable and facilitate community resilience, and, therefore, to reduce the possible loss from Economic, Social and Governance issues (ESG issues). First of all, this could be achieved by the means of proper risk management, namely risk assessment and risk reduction. Second, risk transfer will help communities to cope with actual damage made and cover the loss. Finally, sustainable investment activity may be used to make sure that business sector respects the key principles of sustainable development in its day-to-day activity. Cooperation with all the stakeholders of sustainable development, especially governments and communities, will help to develop a better expertise of risk management and create more effective tools for risk reduction. Implementing principles of sustainable investment into the core of their business values, insurance companies are likely to enjoy the improvement of their image and status, higher quality of their investment portfolio, and smaller refund sums payed on claims.

Keywords: sustainable insurance, sustainability development, sustainable investments, risk management, risk transfer, Principles for Sustainable Insurance, community.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 3(168): 25-31

УДК 338.2

JEL G7

DOI: dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/168-3/4

С. Березіна, канд. екон. наук, доц.
Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РЕФОРМУВАННІ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ

У статті висвітлена роль соціального страхування в соціальній інфраструктурі України. Досліджені напрямки та заходи по удосконаленню сучасної системи соціального страхування та виявлені основні недоліки запроваджених реформ. Проведена діагностика результатів модернізації соціальної сфери за критеріями ефективності.

Ключові слова: соціальне страхування, соціальне забезпечення, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Пенсійний фонд України.

ВСТУП. Реформування системи соціального страхування України зумовлено необхідністю запровадження нової більш ефективної та економічно обґрунтованої системи забезпечення життєдіяльності людей, які з незалежних від них причин опинилися у скрутному матеріальному становищі та потребують соціального захисту. Актуальність обраної проблематики визначена неефективністю діючої системи соціального страхування та відсутністю якісної системи соціальних стандартів. В умовах соціально-економічної кризи реформа системи соціального страхування має посісти провідну роль у започаткованих Україною економічних перетвореннях. В державі з соціально-орієнтованою економікою обов'язковим інструментом соціальної політики країни – є соціальне страхування, яке забезпечує підтримку значної частини суспільства.

Актуальність теми дослідження також зумовлена великим значенням підвищення рівня стандартів соціального захисту населення та досягнення міжнародних стандартів рівня життя для збереження стабільності та соціальної рівноваги в суспільстві.

Об'єктом дослідження є система соціального страхування України, спрямована на реалізацію інституційних позицій соціального захисту населення, тобто діяльність держави по втіленню в життя цілей соціальної політики, з метою реалізації законодавчо закріплених соціальних норм і створення ефективних інститутів соціального страхування для працюючих та соціальної підтримки для соціально вразливих категорій населення.

В період формування сучасної соціальної політики значна увага має приділятися питанням реформування системи соціального забезпечення. Нова модель соціального страхування має бути побудована на принципах суспільної солідарності, соціальної справедливості при забезпеченні послідовності в реалізації соціальної політики.

Запропоновані фахівцями методи модернізації системи соціального страхування представляють шлях вирішення проблем у комплексному вигляді, а не відокремлено. Відокремлена ж діагностика прогнозованих змін в рамках започаткованої реформи в соціальній сфері є першочерговою необхідністю при розробці комплексу рекомендацій та управлінських рішень в галузі соціального страхування.

Метою роботи є дослідження та аналіз очікуваних наслідків від запропонованого кардинального рішення об'єднання існуючих фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування в єдиний Фонд соціального страхування.

Виходячи з мети дослідження основними завданнями роботи є визначення основних сучасних тенденцій реформування системи соціального страхування, дослідження вже запропонованих варіантів реформування системи, аналіз очікуваних результатів від запропонованих реформ та формування обґрунтованих пропозицій щодо оптимізації процесу реформування національної системи соціального страхування.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ.

Незважаючи на те, що останнім часом як у нашій державі, так і за кордоном проблеми соціального захисту стали об'єктом уваги фахівців соціальних питань різних галузевих наук, доводиться констатувати, що на сьогодні відсутній системний підхід у визначенні шляхів реформування системи.

Визначення ролі та функціонального призначення соціального страхування містяться у працях вчених: Базилевича В., Залетова О., Кричевського М., Роїка В.

Серед спільноти фахівців ведуться дискусії з метою визначення найбільш ефективних напрямків модернізації національної системи соціального страхування. Дослідження Коваля О. містять рекомендації, необхідні для створення в Україні національної доктрини соціального страхування.

льного страхування в органічній прив'язці до системи заробітної плати, податкової системи, стану та політики на ринку праці, демографічної ситуації.

Одним з методів трансформації соціальної системи є варіант злиття фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Багато років навколо даного питання не вщухають дискусії в експертному середовищі. Проблематика функціонування позабюджетних цільових фондів, у тому числі фондів соціального страхування, висвітлена в роботах Воронової Л., Зайчук О., Кучерявенко М., Крохінної Ю., Нечай А., Хімичевої Н.

У наукових публікаціях Полозенко Д., Балакіревої О. автори наголошують на можливості вирішення проблем соціального страхування на рівні формування соціальної політики.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Системний підхід роботи дозволив комплексно дослідити соціальне страхування як систему, тобто як єдине ціле з узгодженим функціонуванням усіх елементів і складових. В основу дослідження покладено політологічний аналіз, який містить у собі історичний метод, системний, порівняльний, інституціональний аналіз та ін., а також узагальнення та інтерпретацію методичних та практичних даних. Використання історичного методу дало можливість дослідити процес становлення системи соціального захисту, трансформацію його у соціальне страхування, виявити внутрішні і зовнішні зв'язки та закономірності.

В роботі був здійснений аналіз процесу виникнення феномену "соціальний захист" та правової фіксації його інституційних ознак за допомогою інституційного методу дослідження. Інституційний аналіз також застосовувався у дослідженні суб'єктів соціального захисту, в першу чергу держави як гаранта соціального забезпечення своїх громадян.

Порівняльний підхід мав значення для виявлення розбіжностей між різними моделями соціального захисту.

Важливе значення для проведення даного дослідження мав метод моделювання. Моделювання як метод дослідження соціальних процесів в державі дає можливість для поглиблення та перевірки знань для свідомого управління суспільними процесами.

Також важливим є аксіологічний метод, який дає змогу розглянути дійсність соціальної сфери з погляду соціальних цінностей. Аксіологічний метод служить для розуміння сучасної моделі організації сфери соціального страхування у цивілізаційно-історичному контексті розвитку соціального страхування в країні.

Дослідження системи соціального страхування буде неповним без застосування нормативного методу, який передбачає використання норм і нормативів для налагодження ефективної діяльності органів соціальної сфери. Індикатором ефективної соціальної політики є рівень прожиткового мінімуму, мінімальної пенсії і т.д. З обов'язковим урахуванням діючих нормативів формуються бюджети соціальних фондів, визначаються розміри дотацій, розраховуються об'єми фінансування законопроектів.

Застосування різних методів дослідження дає змогу усвідомити складові існуючих проблем соціальної сфери та визначити напрямками подолання кризових явищ в системі соціального страхування України.

Результати. Підвищення ефективності виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань Україною у сфері вдосконалення системи соціального захисту населення, підвищення рівня соціальних стандартів та інтеграції вітчизняної системи у європейську ставить перед нашою державою складні завдання, які потребують якнайшвидшого вирішення.

Право на соціальний захист є одним із загальновищезначаних соціально-економічних прав людини. У ст. 25 Загальної декларації прав людини (1948 р.) зазначено: "Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення в разі безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи іншого випадку втрати засобів до існування через незалежні від неї обставини" [1].

Розбудова ефективної системи соціального захисту є органічною частиною процесів інтеграції України в європейський простір. Виходячи з цього, потребують докладного вивчення такі проблеми, як еволюція соціального захисту в західноєвропейських країнах та використання досвіду розвинутих держав у сфері формування і розвитку систем соціального захисту.

Для більшості працюючих людей заробітна плата є основним джерелом доходів, необхідних для існування. Доки робітник здоровий та працездатний у нього є можливість продавати свою працю. Хвороби, каліцтва, похилий вік, вагітність та післяпологовий період впливають на працездатність працівника та призводять до незабезпеченості з послідувачим виникненням невпевненості у завтрашньому дні. Забезпечити матеріальну підтримку громадян у можливих випадках нужди може соціальне забезпечення, яке реалізується через систему соціального страхування.

Запроваджене Отто фон Бісмарком соціальне страхування в кінці 19 ст. в Німеччині протягом півстоліття дістало поширення в більшості економічно розвинутих країн світу та дозволило створити ефективні страхові системи соціального захисту населення. Особливістю вказаних систем є не просто захист людини від соціальних ризиків, а й попередження, недопущення різкої матеріальної і соціальної нерівності, соціальна підтримка. Для забезпечення соціальних функцій держави використовують бюджетне фінансування соціальних програм. Витрати на державні соціальні програми невпинно зростають: від 7-8% ВВП в 50-х роках минулого століття до 15-29% ВВП у другому десятилітті нинішнього століття (Таб.1). В промислово розвинутих країнах саме держава несе основну відповідальність за фінансування соціальної сфери (понад 87% усіх соціальних видатків в країнах ОЕСР).

Таблиця 1. Видатки на соціальне забезпечення в економічно розвинутих країнах, % ВВП*

Країна	1980 рік	1990 рік	2011 рік
Німеччина	20,5	22,8	26,7
Франція	23,2	26,4	29,2
Італія	18,4	22,3	25,0
Великобританія	13,9	15,0	21,3
Швеція	23,2	24,0	29,4
США	11,9	12,4	15,9
Японія	12,0	12,9	18,6

*Джерело: [2 ст.131]

З кінця 90-х років минулого століття зростає кількість критичних заяв на рахунок устрою соціальних держав, які пов'язані в першу чергу з непомірними економічними соціальними зобов'язаннями держав (1/3 ВВП в країнах Західної Європи) та проблемами "старіння" населення. З метою вирішення проблем соціальної сфери на даний час в багатьох країнах триває "ревізія" соціальних бюджетів, пошук нових співвідношень базових принципів соціальної політики з формами соціальних гарантій, які стимулюватимуть до трудової діяльності. Досвід модернізації соціального страхування в економічно розвинених країнах вказує на існування системних викликів для його функціонування. Існуючі проблеми соціальної сфери світу пов'язані зі старінням населення, змінами соціально-трудомих відносин, глобалізацією. Не є виключення й система соціального страхування України.

Збудована на кращих європейських зразках система надає матеріальне забезпечення та послуги понад 30 млн. застрахованим особам, єдиний соціальний внесок сплачують 14 млн. працівників та 1,5 млн. роботодавців. До причин, які призвели до кризових явищ в соціальних системах країн світу в Україні додається надзвичайна ситуація, пов'язана з анексією Криму та веденням бойових дій на сході країни. В соціальному забезпеченні громадян України виникли складні проблеми, серед яких в першу чергу слід назвати:

1. Низький рівень пенсії та соціальних виплат.

2. Розмір пенсії не відповідає трудовому внеску протягом працездатного періоду.

3. Несвоєчасність соціальних виплат.

4. При однаковому рівні відрахувань на пенсійне забезпечення, окремі категорії працівників мають значні переваги та пільги в пенсійному забезпеченні.

Економічне становище, яке склалося в країні, фінансовий стан підприємств, тінізація фонду оплати праці, фінансування за рахунок страхових внесків виплат, не пов'язаних з трудовою діяльністю – ці та інші проблеми в певній мірі обумовлюються недосконалістю функціонуючої в країні моделі соціального страхування.

Існуючі довготермінові тенденції в розвитку економіки та соціальної сфери ставлять перед керівництвом органів соціального забезпечення складні завдання, серед яких:

1. Мотивація пізнішого виходу на пенсію.

2. Стимулювання безробітних до пошуку роботи.

3. Розвиток культури здорового способу життя з метою зменшення кількості та попередження можливості захворювань працівників.

4. Дотримання правил безпеки праці тощо.

Та головним завданням, яке гостро стоїть перед експертною спільнотою соціальної сфери – підвищити окупність системи соціального страхування.

Формування сучасної української системи соціального страхування включає створення державних позабюджетних фондів страхування. В залежності від соціального ризику законодавством України передбачені наступні види державного соціального страхування:

1. Страхування на випадок безробіття;

2. Страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням;

3. Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності;

4. Пенсійне страхування;

5. Медичне страхування.

Організаційно-адміністративне функціонування соціального страхування забезпечується на підставі профільних законів відповідними фондами:

1) Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття;

2) Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності;

3) Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України;

4) Пенсійний фонд України.

Серед основних недоліків української системи соціального страхування, які вказують на нагальну потребу у реформуванні:

a) складність адміністрування страхових внесків;

b) обтяжливість розміру відрахувань для підприємств;

c) над витрати на забезпечення функціонування фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Модернізація чинної вітчизняної системи соціального страхування має відбуватись за наступними напрямками:

1. Забезпечення більш тісного зв'язку між розміром страхових виплат та страхових внесків до системи соціального страхування. Такий підхід дозволить посилити страховий характер системи соціального страхування і створити механізм для мотивації застрахованих до участі у фінансуванні системи, та знизити можливість ухилення від сплати страхових внесків.

2. Скорочення кількості фондів соціального страхування та концентрація в них управління видами страхування. Завдяки вказаному заходу значно зменшаться витрати на утримання соціальної системи.

3. Збереження статусу соціальних страхових фондів як самоврядних організацій, які управляються соціальними партнерами (профспілками і роботодавцями) з одночасним посиленням функцій державного нагляду, з метою врахування інтересів всіх сторін.

4. Реальне відокремлення страхових коштів від Держбюджету. Для гарантій стабільності роботи фондів і збереження коштів обслуговування фондів страхування здійснювати в банківській системі, зокрема, в державних банках.

5. Інституційне і функціональне розмежування системи страхування на випадок безробіття та органів, які реалізують політику зайнятості (служби зайнятості); системи пенсійного страхування та системи державних допомог (доплат, надбавок і т.д.).

6. Легалізація трудових відносин та зменшення єдиного соціального внеску за умови збереження гарантій із страхових виплат та соціальних послуг застрахованим особам.

7. Максимальна орієнтація системи страхування на забезпечення громадян страховими виплатами і пов'язаними з ними соціальними послугами, оптимізація витрат на утримання робочих органів та поступове упорядкування не страхових виплат з урахуванням визначення джерел їх фінансування.

8. Виключення контролюючих функцій фондів соціального страхування по відношенню до платників внесків.

9. Підготовка інституційної бази для запровадження загальнообов'язкового державного соціального медичного страхування.

З перерахованих напрямів модернізації системи соціального страхування детальніше зупинимося на питанні об'єднання фондів. Існує декілька варіантів скорочення кількості фондів соціального страхування шля-

хом злиття, запропоновані соціальними партнерами. У пошуках шляхів вирішення існуючих проблем в соціальній сфері одним з першочергових кроків, запропоно-

ваних урядом, є об'єднання фондів соціального страхування за концепцією 1.

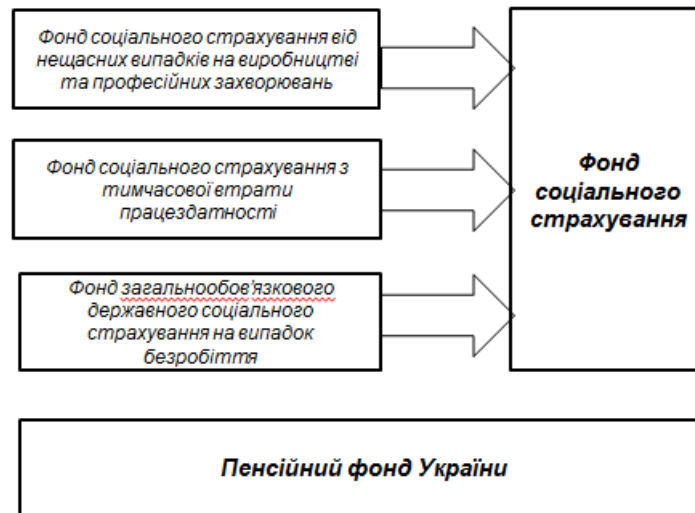


Рис.1. Урядова концепція об'єднання фондів соціального страхування

*Джерело: [3]

Мова йде про створення Фонду соціального страхування України, об'єднавши Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань і Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності на базі Фонду соціального страхування на випадок безробіття та його робочих органів. Пропонується визначити новоутворений Фонд центральним органом виконавчої влади, утримання якого буде здійснюватись за рахунок коштів, що надійшли від єдиного соціального внеску, а не за рахунок державного бюджету. Пенсійний Фонд України залишиться самостійною структурною одиницею з встановленим правовим статусом – центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра праці та соціальної політики [Рис.1].

За прогнозами фахівців результатами радикального рішення об'єднання фондів за урядовою концепцією 1 стануть:

1. Скорочення адміністративних видатків фондів.
2. Уніфікація системи управління.
3. Підвищення якості обслуговування громадян.
4. Посилення контрольної функції держави.

За рахунок оптимізації організаційно-управлінських витрат видатки фондів планується зменшити з 2,29 млрд.грн в рік до 1,69 млрд.грн [3] (Рис.2). У цілому по реформі соціального страхування запланована оптимізація видатків становитиме 1,8 млрд.грн.

1. Скорочення адміністративних видатків фондів має бути забезпечено шляхом об'єднання функцій адміністрування окремих видів соціального страхування за спільними функціональними ознаками в межах однієї установи.

2. Під уніфікацією системи управління у сфері соціального страхування слід розуміти ефективність вико-

ристання людських ресурсів, що вкрай є необхідною сьогодні. Та не слід забувати, що реорганізація розтягнеться принаймні на 1,5-2 роки, під час якої нагляд та управління за соціальним страхуванням можуть бути послаблені, що, в свою чергу, призведе до зловживань.

3. При об'єднанні фондів планується підвищити рівень обслуговування громадян за рахунок надання можливості отримання послуг соціального характеру в "єдиному" вікні. Тобто відпаде необхідність відвідування декількох фондів – весь спектр соціальних послуг буде надаватись в одній структурі.

4. Необхідність в посиленні контрольної функції держави в соціальній сфері – спірне питання. Не всі учасники соціального діалогу підтримують дану пропозицію. Та не викликає сумнівів те, що, виходячи із сучасних реалій, робота фондів має бути прозорою, відкритою, та обсяги оприлюдненої інформації мають бути більшими, ніж консолідований звіт у розрізі доходів та видатків.

Негативні наслідки злиття фондів соціального страхування за концепцією 1:

1. Порушення принципу тристороннього паритетного управління як самоврядних організацій з метою посилення державного впливу на управління фондом.

2. Скорочення видів та обсягів матеріального забезпечення та соціальних послуг з метою зменшення матеріальних витрат.

3. Залишок коштів певного виду соціального страхування "перекидатиметься" на наявні "діри" інших видів соціального страхування замість того, щоб бути направленими на розвиток конкретного виду страхування [4].

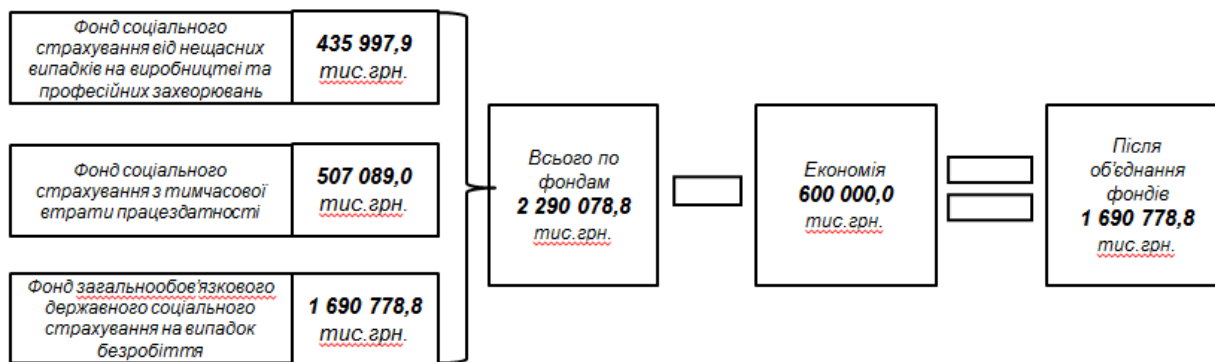


Рис. 2. Адміністративні видатки фондів соціального страхування

*Джерело: [3]

Представники соціального діалогу – сторони роботодавців та профспілок виступили проти даного варіанту злиття, оскільки вважають, що створення вказаної моделі соціального страхування, направлене на "одержавлення" соціальних фондів, знищить позитивні надбання в сфері соціального захисту та призведе до посилення соціальної напруги в державі. Представники всеукраїнських об'єднань профспілок та об'єднань роботодавців на національному рівні запропонували альтернативну модель трансформування фондів соціального страхування (Рис.3).

Основна мета скорочення кількості фондів соціального страхування є спільною у всіх сторін соціального діалогу: оптимізація використання фінансових ресурсів. Та урядова ініціатива створення мегафонду як центрального органу виконавчої влади, підпорядкованого Міністерству соціальної політики, не знайшла підтримки у соціальних партнерів, оскільки, на думку представників роботодавців та робітників, загрожує знищенням основоположного принципу соціального страхування – паритетності в управлінні соціальним страхуванням. За альтернативною схемою об'єднання новостворений Фонд соціального страхування об'єднає в собі фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та майбутній фонд обов'язкового медичного страхування. До пенсійного фонду України приєднається Фонд соціального страхування від безробіття. Державну службу зайнятості пропонується виокремити в самостійну структуру, яка за статусом буде функціонувати як центральний орган виконавчої влади, підпорядкований Міністерству соціальної політики. Два ж фонди, пенсійний та соціального страхування, пропонується переструктурувати в реальні самоврядні фонди.

Функції новостворених структур мають бути поділені наступним чином:

1. Служба зайнятості:

- надання послуг по забезпеченню зайнятості усьому населенню;
- виплата державних допомог незастрахованим;
- виплата матеріальної допомоги безробітним.

2. Пенсійний фонд:

- акумуляція коштів для виплати страхових пенсій та матеріальної допомоги по безробіттю;
- облік пенсіонерів;
- виплата страхових пенсій;
- перерахування Службі зайнятості коштів для страхових виплат по безробіттю.

3. Фонд соціального страхування:

- акумуляція коштів для фінансування витрат страхування з тимчасової втрати працездатності;
- оплата надання медичної допомоги, медичних послуг;
- виплата допомоги у разі стійкої втрати працездатності;
- адміністрування загальнообов'язкового державного медичного страхування.

Основними аргументами вибору саме цієї моделі модернізації соціальної сфери для представників соціального діалогу є збереження загальноєвропейських стандартів та принципів побудови системи загальнообов'язкового соціального страхування: принцип самоврядування та ефективний контроль за діяльністю фондів з боку застрахованих та роботодавців.

Запропонований варіант не є виключним і потребує доопрацювання. Досягнення поставленої мети створення високоефективної системи соціального страхування в Україні можливе при роботі в режимі діалогу щодо формування та реалізації державної політики в соціальній сфері, враховуючи існуючі домовленості між сторонами профспілок, роботодавців і органів влади при забезпеченні публічної дискусії, які стануть запорукою визначення правильних напрямків модернізації системи соціального страхування.

28 грудня 2014 року Верховна Рада України прийняла Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці" №77-VII, запропонований урядом України [3].

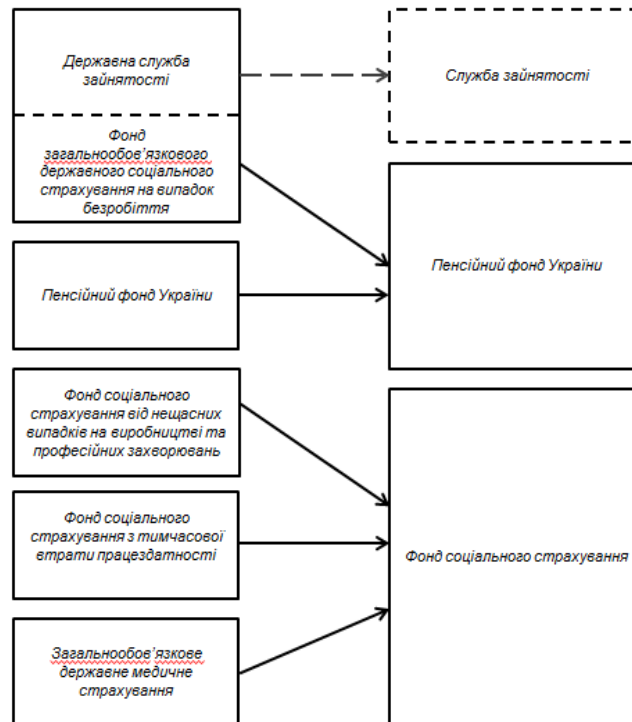


Рис.3. Об'єднання фондів соціального страхування за концепцією об'єднань соціальних партнерів

*Джерело: [5]

Відповідно до зазначеного закону Фонд соціального страхування України є органом, який здійснює керівництво та управління загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням від нещасного випадку, у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та медичним страхуванням, проводить акумуляцію страхових внесків, контроль за використанням коштів, забезпечує фінансування виплат за цими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування та здійснює інші функції згідно з затвердженим статутом [6].

Отже, закон передбачає створення Фонду соціального страхування України, реорганізувавши шляхом злиття Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

Пенсійний фонд України та Фонд соціального страхування від безробіття залишаться самостійними структурними одиницями, підпорядкованими Міністерству соціальної політики України.

ВИСНОВКИ. Однією з умов успішної розбудови соціальної держави в Україні є гідний рівень життя усіх громадян, особливо соціально вразливих верств населення. В умовах нових світових реалій національна система соціального страхування потребує якнайшвидшого проведення комплексних реформ у соціальній сфері.

Надмірне зволікання з модернізацією системи соціального страхування може призвести до складних економічних наслідків. Потребують вдосконалення принципи та механізми всієї системи соціального захисту.

Серед основних завдань реформування:

- оптимізація використання коштів усіма фондами соціального страхування;
- удосконалення адміністрування системи соціального страхування;
- узгодження чинного законодавства у сфері соціального страхування з чинним бюджетним законодавством;
- інтеграція системи соціального страхування України у міжнародну, зокрема у європейську.

Вирішенню вказаних завдань може сприяти радикальний метод реформування – об'єднання фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Впровадження даного методу дозволить:

- скоротити видатки фондів;
- відновити довіру громадян до державних позабюджетних фондів за рахунок задекларованого посиленого контролю держави.

Водночас мають бути продовжені дослідження щодо самої моделі об'єднання фондів задля мінімізації негативних наслідків вказаного методу модернізації системи соціального страхування. Основними принципами затвердженої моделі мають бути:

- раціональне використання коштів соціального страхування;
- прозорість фінансових потоків для суб'єктів системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Державна соціальна політика покликана запровадити ефективні механізми підвищення рівня соціального захисту населення задля соціальної справедливості та задоволення соціальних потреб людей, збільшення людського потенціалу з метою підвищення конкурентоздатності країни. Проведене дослідження дає змогу стверджувати, що Україна має достатні ресурси і може створити необхідні умови для вирішення проблем реформування соціальної системи.

ДИСКУСІЯ. Незважаючи на те, що Верховна Рада України 28 грудня 2014 року прийняла Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці" №77-VII, запропонований урядом України, дискусії щодо доцільності об'єднання фондів соціального страхування тривають.

Побудова ефективної системи соціального страхування є частиною процесів інтеграції нашої держави в європейський простір.

Зазначена проблематика розглядалась у дослідженні Коваль О.П. "Модернізація системи соціального страхування в Україні" [4]., Булат Г.В., Федчишина Н.І. "Підходи

до реформування системи соціального страхування в Україні" [7]. Павлюк К.В., Степанова О.В. "Модернізація системи соціального захисту в контексті накопичення соціального капіталу в Україні" [8] та інших вчених.

Але аналіз останніх досліджень та публікацій щодо реформування системи соціального страхування вказує на те, що більшість авторів зосередили свою увагу на окремих видах соціального страхування. А комплексний науковий підхід у дослідженні реформування системи соціального страхування та механізмів функціонування єдиного соціального фонду потребує подальшого вивчення.

Отже, потенціал використання МСФЗ в обліковій політиці вітчизняних підприємств як стимулу розвитку бізнесу може бути реалізований лише у разі проведення інституційних реформ, які допоможуть подолати формальне ставлення більшості власників і керівників підприємств до МСФЗ. На нашу думку, такі заходи мають спрямовуватися, в першу чергу, на підвищення інвестиційної привабливості вітчизняного бізнесу, зокрема, на подолання корупції та забезпечення відкритості і прозорості ринку цінних паперів, а також на удосконалення нормативного та методичного забезпечення з організації системи обліку на МСФЗ.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948р.// Офіційний вісник України. – 2008. – №93. – ст. 3103.

2. Соціальне страхування : [підручник] /Роїк В.Д.. – М.:Юрайт, 2014. – 509 с.

3. Сайт Верховної Ради України. – <http://rada.gov.ua>

4. Модернізація системи соціального страхування в Україні:[Аналіт.доп]/ Коваль О.П. – К.: НІСД, 2014. – 38 с.

5. Постанова Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності про законопроект № 5080 від 15.09.2014 "Про реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізацію фонду оплати праці" від 26.09.2014 р. №15/2014.

6. Закон України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці" №77-VII від 28.12.2014 р. // Голос України №252-1(6002), спеціальний випуск, 30 грудня 2014 р. – С.1-10.

7. Підходи до реформування системи соціального страхування в Україні /Булат Г.В., Федчишина Н.І. – Молодий вчений, №8 (11), серпень 2014. – С. 68-71

8. Модернізація системи соціального захисту в контексті накопичення соціального капіталу в Україні / Павлюк К.В., Степанова О.В. / Економіка України. – 2012. – № 6. – С. 15-29.

9. Соціальне страхування:[підручник]/Архіпов А.П.. – М.: Юрайт, 2014. – 387 с.

10. Страхова справа /Базилевич В.Д., Базилевич К.С. – 5-те вид.стер. – К.:Знання, 2006. – 351 с.

11. Вплив соціально-економічної нерівності на економічну поведінку населення України / Балакірева О. / Економіка України. – 2011. – № 11. – С. 60-68.

12. Основні напрями соціальної політики на сучасному етапі розвитку економіки України / Положенко Д./ Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 83-89.

13. Роль недержавних пенсійних фондів у розвитку фінансового ринку України / Ткаченко Н. / Фінанси України. – 2010. – № 12. – С. 69-79.

14. Шляхи подолання соціальної несправедливості й нерівності в Україні / Ярош О. / Економіка України. – 2011. – № 3. – С. 70-77.

Надійшла до редколегії 19.01.15

С. Березина, канд. экон. наук, доц.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ

В РЕФОРМИРОВАНИИ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ УКРАИНЫ

В статье освещена роль социального страхования в социальной инфраструктуре Украины. Исследованы направления и меры по совершенствованию современной системы социального страхования, выявлены недостатки предложенных реформ. Проведена диагностика результатов модернизации социальной сферы по критериям эффективности.

Ключевые слова: социальное страхование, социальное обеспечение, общеобязательное государственное социальное страхование, фонды социального страхования, Пенсионный фонд Украины.

S. Berezina, PhD in Economics, Associate Professor

Taras Shevchenko National University of Kiev, Kiev, Ukraine

MODERN TRENDS IN REFORMING OF SOCIAL INSURANCE IN UKRAINE

In this article an analysis of social insurance in social infrastructure in Ukraine was made. The main problems of social maintenance were distinguished. Priorities goals for social insurance funds were set. The forecast results of consolidation social insurance funds was made. Development issues of current social insurance system were researched and the main problems of proposed reforms were found. Diagnostic of results for the modernizations of social sphere by the effectiveness criteria was held. Optimization options of the process of reforming the national system of social insurance were made.

Keywords: social insurance, social maintenance, compulsory state social insurance, Pension Fund of Ukraine.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 3(168): 31-37

УДК 368

JEL G22

DOI: dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/5

О. Залетов, канд. экон. наук, доц.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

СТРАХОВА ПОЛІТИКА ТА СТРАТЕГІЯ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ

У статті розглянута сутність, роль та завдання страхової політики в сучасних умовах. Визначено страхову політику як систему заходів владних структур та суб'єктів господарювання щодо використання інструментів страхування та фінансових ресурсів страховиків з метою ефективного управління ризиками та забезпечення реалізації цілей і завдань соціально-економічного розвитку країни (регіонів) та суб'єктів господарювання. Виділено страхову політику держави, корпоративного сектору, домогосподарств та страхових (перестрахових) компаній. Окреслено економічну, соціальну та інформаційну категорії державного регулювання у сфері страхування. Наголошено на необхідності реформування страхового ринку з урахуванням впливу зовнішніх та внутрішніх загроз. Визначено мету та принципи реалізації стратегії реформування державного регулювання страхового ринку України. Запропоновані пріоритетні напрямки розвитку страхового ринку на основі дерегуляції та спрощення регуляторного середовища, удосконалення діяльності регулятора та підвищення ефективності державного нагляду, забезпечення захисту інтересів споживачів страхових послуг та відновлення довіри до страхового ринку.

Ключові слова: державне регулювання, страхова компанія, споживачі страхових послуг, страхова політика, стратегія, страхування, страховий ринок.

ВСТУП. Постановка проблеми. У сучасних умовах страхування грає досить важливу роль у забезпеченні функціонування ринкової системи господарювання

будь-якої держави. Воно забезпечує фінансовий захист майнових інтересів фізичних і юридичних осіб від шкоди, викликані різними по природі й величині ризиками.